

Бакманова Айүл Ибраимовнанын педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган “Атайын орто билимдүү кесипке даярдоодо “Математика курсун” окутуунун педагогикалык негиздери” деген темадагы 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) диссертациясына эксперттик комиссиянын мүчөсү, педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Касымалиев Муратбек Усонакуновичтин

Эксперттик корутундусу

Эксперт, изденуучу Бакманова Айгүл Ибраимовна тарабынан жазылган “Атайын орто билимдүү кесипке даярдоодо “Математика курсун” окутуунун педагогикалык негиздери” деген темадагы диссертациясын карап чыгып, төмөндөгүдөй тыянакка келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилине дал келет.

Иште 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү атайын орто кесиптик билим берүүдөгү адистиктердин студенттерине математиканы кесипке багыттап окутууну ишке ашыруу маселелерин ишке ашырууну өркүндөтүү маселелерине изилдөө жүргүзүлгөн.

2. Иштин максаты катары: атайын орто билим берүүдө “Математика курсун” профессионалдык жактан багыттап окутуунун теориялык негиздемеси, методикалык жактан камсыз болушу жана анын бардык компоненттеринин (максаттарынын, мазмунунун, методдорунун, формаларынын, каражаттарынын) биримдигинде эксперименталдык текшерүү.

Профессионалдык багыттагы мазмунду байытуу, колдонмо математикадагы профессионалдык маселелерди чечүү ой жүгүртүүнүн жана ишмердүүлүктүн илимий стилинин калыптанышына алып келет.

Мында кесиптик ишмердикте ийгиликке жетүү үчүн милдет жана жоопкерчилик сезими өркүндөтүлүп, “адистештирилет”, математика боюнча окуу материалынын кесиптик мазмуну менен байытуунун моделинин негизинде тарбиялык иштердин мазмуну түзүлөт, көбөйүшүнө өбөлгө түзөт. Келечектеги адис катары ага керектүү сапаттарды, тажрыйбаны калыптандырууда студенттин өз алдынча билим алуусунун үлүшү; кесиптик өз алдынчалык жана математикалык билимди келечектеги практикалык иште колдонууга даярдыгы, математиканы өздөштүрүүдөгү ийгилиги күчөп барат.

Коюлган максат диссертацияда төмөндөгү милдеттерди аткаруу менен чечилген: Максатка жана алдыга коюлган гипотезага ылайык, төмөнкү изилдөө милдеттери чечилди:

У. Касымалиев

И. АРАБАЕВ атындагы КЫРГЫЗ МАНУСИАНАСЫ
КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им. И. АРАБАЕВА
№ 21 “26” 01 2024 жж/2

1. Компетенттүүлүккө негизделген атайын орто кесиптик билим берүүдө “Математика курсун” окутууда кесиптик багыттын зарылдыгын теориялык жактан негиздөө;

2. Атайын орто кесиптик билим берүүдө “Математика курсун” окутуунун илимий негиздерин иштеп чыгуу жана моделин түзүү;

3. Атайын орто кесиптик билим берүүдө “Математика курсун” окутууну өркүндөтүү технологиясын иштеп чыгуу, аны окуу процессине киргизүүгө сунуштоо;

4. Иштелип чыккан методиканын жана окутуу технологиясынын натыйжалуулугун педагогикалык экспериментте текшерүү, жыйынтык чыгаруу жана практикалык сунуштарды белгилөө.

Коюлган милдеттерге (милдеттерге жетүүнүн этаптары, каражаттары, методдору ж.б.у.с) ылайык максатка жетүү мүмкүнчүлүгү диссертациянын экинчи бөлүмүндө негизделген.

Диссертациянын изилдөө объектиси, диссертациянын максаты жана милдеттерине ылайык келет. Изилдөө методдору диссертациянын ар бир милдеттерине ылайык келтирилген. Изилдөөдө: теориялык-изилденүүчү проблема боюнча илимий-методикалык адабияттарды, иш программаларды жана окуу китептерди талдоо; эксперименттик-байкоо, аңгемелешүү, анкеталоо, тестирлөө, педагогикалык эксперимент жүргүзүү жана эксперименттин жыйынтыктарын сандык жана сапаттык талдоо сыяктуу илимий методдор колдонулган.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу: Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүнүн мамлекеттик стандартында предметтик жана кесиптик компетенттүүлүктү калыптандыруу максатында, окуу процесси кредит технологиясынын негизинде ишке ашырылууга тийиш деген талаптар коюлган. Билим берүүнүн мазмунун жаңыртуу менен бүтүрүүчүлөрдүн кесипкөйлүгүнүн жогорку деңгээлине жетишүүгө болот. Ошондуктан студенттерге окуунун биринчи жылынын ичинде эле, ар бир предметти үйрөнүлгөн окуу материалынын келечектеги адиси менен байланышын, ишмердүүлүгүн же коомдун өнүгүүсүн, келечегин көрсөтүү жетиштүү. Мындай жаңылоо окуу проблемасынын үч негизги аспектинин байланыштырышы керек: биринчиси, анын максаттарына ылайык окуунун мазмунун калыптандыруу, экинчиси, математика курсун окутууда мотивацияны жогорулатуу, үчүнчүсү, окуу куралдарын жана аларды колдонуунун методдорун иштеп чыгуу. Математиканы окутуу келечектеги адистерди даярдоодо абдан маанилүү роль ойнойт. Математиканын форма жана сан илими катары мааниси көптөгөн теориялык жана практикалык колдонуунун эффективдүүлүгүндө гана эмес, ошондой эле илимий билимдерди алуу үчүн изилдөө ыкмаларынын универсалдуулугунда. Биздин цивилизациянын ажырагыс бөлүгү болгондуктан, ал ар кандай колдонмо маселелерди чечүүнүн куралы гана эмес, акыл-эс ишмердүүлүгүн таанып-билүүнүн жана активдештирүүнүн каражаты болуп саналат. Бирок, келечектеги адистер илимди изилдөөнүн жана колдонуунун түшүнүктөрүн, ыкмаларын

түшүнбөй туруп, сапаттуу математикалык билим берүү мүмкүн эмес. Ошондуктан математика курсунун кесиптик-педагогикалык багытын калыптандырууда келечектеги адистердин билим берүүнүн баалуулуктарын жана максаттарын, ишмердүүлүк жолдорун изилдеп чыгып натыйжасы болушу керек экендигин түшүнүшү керек.

3. Илимий натыйжалар: Иште педагогикалык илимдеринин өнүгүшү үчүн бир кыйла мааниге ээ төмөндөгүдөй илимий негизделген жаңы теориялык натыйжалар келтирилген:

- математиканы окутуу теориясында жана практикасында математиканы кесибине багыттап окутуунун мааниси теориялык жактан талданып, такталган;

- математика курсун окутуунун кесиптик-педагогикалык багытын калыптандырууну ишке ашыруу жолдору белгиленип, аны өркүндөтүү технологиясы сунушталган;

- математиканы кесипке багыттап окутуунун методикалык сунуштары иштелип чыккан.

Квалификациялык белгилерге туура келиши: Изилдөөнүн алкагында алынган натыйжалар педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын ыйгарууга тиешелүү квалификациялык белгилерге туура келет

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү. Иштелип чыккан теориялык жоболор, практикалык сунуштар математика мугалимдеринин иш практикасында, математика боюнча окуу китептерин жана каражаттарын иштеп чыгууда, атайын орто окуу жайларында студенттерди даярдоо процессинде жана алардын кесиптик чеберчилигин жогорулатуучу курстарынын окуу процесстеринде колдонуу мүмкүнчүлүгүн түзөт. Математика сабагы боюнча иштелип чыккан маселелер жыйнагы атайын орто окуу жайлардын математика мугалимдерине жана студенттерине кошумча материал катары жардам көрсөтө алат.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши: Автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максат жана милдеттерине дал келет.

6. Айрым мүчүлүштүктөр:

1. Математика сабагы боюнча иштелип чыккан маселелер жыйнагы атайын орто окуу жайлардын математика мугалимдерине жана студенттерине кошумча материал катары кайсы курстун студенттерине окуу процессинде колдонула тургандыгы так көрсөтүлгөн эмес.

2. Стилистикалык каталарыңды оңдо.

3. Окуу процессин санариптештирүү учурдун талабы болгондуктан электрондук окуу материалдары катары иштелип чыккан маселелер жыйнагы кайсы окуу жайынын билим берүү платформасында жайгаштырылып пайдаланылып жаткандыгы жазылган эмес.

4. Окуу методикалык комплекси студенттер үчүн иштелип чыкса анын коштоосундагы математика боюнча тапшырмалардын кыскача мазмуну ОМКде берилсе өз алдынча предмет боюнча даярдануусуна

электрондук окуу материалы катарында студенттерге жардамы тийе турган болмок.

5. Кыргызстандык авторлорду кошуш керек.

6. Диссертациянды азайтуун керек

7. Диссертациянын беттеринде закон ченемдүүлүк болуш керек

7. Сунуштар: Жогоруда айтылган кемчиликтерди оңдоо жана каталарды тууралоо

8. Корутунду: Диссертацияда кесипке багыттап окутууну жүзөгө ашырууну камсыздаган компоненттерди ачыктоо, заманбап усулдарды иштеп чыгуу математиканы окутуунун технологияларын өнүктүрүү бүгүнкү күндүн актуалдуу маселеси экендиги белгиленген. А.И.Бакманованын “Атайын орто билимдүү кесипке даярдоодо “Математика курсун” окутуунун педагогикалык негиздери” деген темадагы диссертациясы КРнын УАКнын талаптарына жооп берет, өз алдынча аткарылган жана бүткөрүлгөн изилдөө болуп саналат. Ошондуктан жогоруда көрсөтүлгөн мүчүлүштүктөр менен кемчиликтерди эске алып, ондоп түздөгөндөн кийин Д 13.23.681 диссертациялык кеңештин отурумунда алдын ала коргоого койсо болот.

Эксперт

педагогика илимдеринин кандидаты,

доцент:

М.У. Касымалиев

